

BÖLGE
RAPORU

RA

Bu raporda yer alan bilgiler;
İHD Marmara Bölgesinde ki şube ve temsilciliklere
yapılan bireysel başvurular,
İHD Marmara Bölgesinin
oluşturduğu İnsan Hakları İnceleme ve Araştırma
Komisyonlarının raporları, yerel ve ulusal basın ve
yayın organlarında yer alan haberler, diğer sivil
toplum örgütlerinin raporları ve resmi kurumların
verilerinden derlenerek, İHD MARMARA
DOKÜMANTASYON BİRİMİ tarafından hazırlanmıştır

Katip Mustafa Çelebi Mahallesi Çukurlu Çeşme Sokak Bayman Apt. No: 2/1
Taksim/Beyoğlu-İstanbul

FAKS :00 90 212 251 35 26

E-MAIL :istanbul@ihd.org.tr

Web: www.istanbulihd.com

Telefon:00 90 212 244 44 23

İÇİNDEKİLER

2013 YILI MARMARA İNSAN HAKLARI İHLAL RAPORU DEĞERLENDİRMESİ	3
2013 İHD MARMARA İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU	8
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE YAŞAM HAKKI İHLALLERİ.....	9
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI ve KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ ve CEZALANDIRMA.....	14
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER	15
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE TOPLANTI ve GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER.....	15
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER.....	16

2013 YILI İHD MARMARA BÖLGESİ İNSAN HAKLARI İHLAL RAPORU DEĞERLENDİRMESİ

2013 yılı Marmara Bölgesi insan hakları ihlal raporu insan hakları mücadelesinin ne kadar gerekli olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır.

Raporumuz 2013 yılında da ihlallerin yoğunca yaşandığını göstermektedir.

Raporumuzda, yaşam hakkından eğitim ve sağlık hakkına, seyahat özgürlüğünün engellenmesine; çalışma hakkından, barınma hakkına; barış içinde yaşama hakkından, cinsel yönelim özgürlüğüne; örgütlenme hakkından, inanç ve düşünce özgürlüğüne kadar en temel insan haklarının ihlalinin yanı sıra, hapishanelerde yaşanan hak ihlalleri ve insanlık dışı tecrit koşulları derneğimiz tarafından tespit edilmiştir.

2013 yılında da, insan hakları ve evrensel hukuk standartlarının yaşamımızın çok uzağında durduğunu belirtmek zorundayız. İhlallerin asıl kaynağı olan devlet, hak ihlali üreten militarist, otoriter yapısını değiştirmemek için 2013 yılında da direnmeye devam etti.

Bizler, devam eden hak ihlalleri karşısında, hak ve özgürlükler için mücadelemizi sürdüreceğimizi bir kez daha yinelerken, raporumuzun, insan hakları, özgürlük, eşitlik, adalet, demokrasi, barış ve çözüm sözcüklerini ağızlarından ve dilinden düşürmeyen yönetenler tarafından da dikkate alınmasını, ihlallerin önlenmesi için etkin hukuki mekanizmaların kurulmasını ve çalıştırılmasını talep ediyoruz.

Güvenlik güçleri can güvenliğini ortadan kaldırdı

2013 yılında, Taksim olaylarıyla başlayan ve devam eden hak ihlallerinin sonuçları çok ağır bir şekilde yaşandı. Gezi Parkı süreciyle başlayan sokakların açık işkencehane haline getirilmesi, polisin her türlü temel hak ve özgürlükleri rafa kaldıran tutumu, saldırıları önlenemez hale getirdi. Bu tutum binlerce insanın yaralanmasına neden oldu. Hukukun, evrensel insan haklarının her gün, her saat defalarca ihlal edilmesi olağanlaştırıldı, can yerine mal önemsendi, insan hayatı hiçe sayıldı. Polis saldırılarında taammüden adam öldürme suçu işlendi, etkin ve yaygın bir soruşturma başlatılmadı, sorumlular yargı önüne çıkartılmadı, bu ülkenin başbakanı polisin işkenceci tutumunu ve işlenen suçları övdü. Polis şiddeti ve işkence uygulamaları destansı kahramanlıklar olarak ödüllendirildi. Şiddetin dizginsiz sürdürülmesini sağlayacak her türlü destek iktidar tarafından sağlandı. Ne oldukları belli olan "sivil"ler, bu şiddetin figüranları şeklinde sahneye çıkararak ellerinde palalar, demir çubuklar ve hatta silahlarla şiddeti besleyen otoriter polis devletini destekledi. Çantasında limon, deniz gözlüğü olan, bayrak satarak ekmeğini kazanan insanlar tutuklandı, baskı ve işkence gördü. Saldırgan sivil figüranlar serbest bırakılarak şiddetin kaynağı beslenmeye ve korunmaya, ödüllendirilmeye devam edildi, sırtları sıvazlandı cesaretlendirildi. Ev aramalarında hukuk dışı uygulamalar, gözaltı süreçlerinde çıplak arama dayatması ve mahrem yerlerin aranması, zorla tükürük örneği alımı, tutukluluk sürecinde insani ihtiyaçların karşılanmaması yaşanan insan hakları ihlallerinden sadece birkaçıydı. Gezi protestoları esnasında, 6 yurttaşımız polis şiddeti sonucunda yaşamını yitirdi ve bu fiille ilgili yapılan işlemlerin hiç birisi kamu vicdanında karşılık bulmadı. Hukuka uygun davranılmadı ve deliller karartıldı, polisler aklandı. Bir polis kovalamaca sırasında köprüden aşağı düştüğü iddia edilerek yaşamını yitirdi. Cezasızlık, ödül ve şiddeti körükleyen dil terk edilmedi. Emniyet yetkililerinin açıklamalarına göre

Türkiye'nin 80 ilinde 112 gün boyunca yaklaşık 3 milyon 600 bin kişinin sokağa çıkmasıyla gerçekleşen, belki de Cumhuriyet tarihinin en büyük toplumsal hareketliliklerinden biri olan Gezi Parkı Protestoları sürecinde polisin aşırı/ölçsüz/orantısız şiddeti sonucu başta yaşam hakkı ve işkence yasağı ihlali olmak üzere çok ağır insan hakları ihlalleri yaşandı. Gezi Parkı Protestoları sürecinde kolluk güçleri tarafından yapılan ve fotoğraf, kamera kayıtları ve adli raporlarla belgelenen, uluslararası insan hakları örgütlerinin raporlarında da yer alan işkence ve kötü muamele uygulamaları hakkında yapılan pek çok şikâyete rağmen etkin soruşturma yürütülmemiş, işkence yapan kolluk görevlileri, emir veren ve/veya göz yuman, teşvik eden amirler yargı önüne çıkarılmamıştır. Öldürülen Ethem Sarısülük, Mehmet Ayalıtaş ve Ali İsmail Korkmaz davalarındaki göstermelik yargılamalar cezasızlığa karşı yargının olumsuz tutumunu bir kez daha göstermiştir. Dahası siyasetçilerin "polisi yedirtmem" söylemi Türkiye'deki cezasızlık politikasını dışa vurumu olarak kayıtlara geçmiştir. Tutuklamalara "yasadışı örgüt yöneticisi veya üyesi olmak", "halkı isyana teşvik etmek", "kamu malına zarar vermek", "silah ve mermi bulundurmak" veya "cami basmak" gerekçe olarak gösterilmiştir.

Eylemlerin ardından başlatılan soruşturmalar sonunda iddianameler hazırlanmaya başlandı. Ağır/ciddi insan hakları ihlallerine yol açan güvenlik güçlerinin ve asıl sorumlularının esas olarak korunduğu bir ortamda, şu ana kadar hazırlanan toplam 30 iddianamede 1204 kişinin "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasası'na muhalefet ettikleri" ve "görevini yaptırılmamak için görevli polis memuruna direndikleri" gerekçesiyle yargılanmaları talep edildi.

2013 yılında, sudan bahanelerle polisin şiddetine hedef olanlar, öldürülenler, toplumsal gösterilere katıldıkları için işkence ve şiddete maruz kalanlar, karakollarda yaşanan darp ve işkence olayları, hapisanelerdeki tecrit, darp, sürgün sevk esnasında çıplak arama dayatmaları, disiplin cezaları ve diğer hak gaspları ile gerçekleştirilen baskı ve işkenceler, yaygın ayrımcılık uygulamaları, nefret suçları, işten atılmalar ve işçi cinayetleri, yoksulluk, kentsel dönüşüm adı altında barınma hakkının ihlali, Kürtlerin, Alevilerin "öteki" olarak görülmeleri ve fişlenmeleri, huzursuz etmeye yönelik saldırılar ile temel haklarından mahrum bırakılmaları temel insan hakları ihlalleri arasında yer aldı.

Barış Süreci Sürüncemede

2013 yılında, Kürt Sorunu'nun barışçıl ve demokratik yollardan çözümü için ümit veren adımların atıldığı bir yıl oldu. KCK lideri Abdullah Öcalan ile devlet görevlileri arasında başlayan diyalog üzerine KCK'nin 8. ateşkesi ilan etmesi Türkiye'de Şubat ayından beri silahlı çatışmaların durmasını ve bir çatışmasızlık ortamına ulaşılmasını sağladı. Barış ve çözüm süreci olarak adlandırdığımız bu yeni süreçte oluşturulan akıl insanlar heyeti ülke genelinde halkın sorunu tartışmasına katkı sağladı ve beklentilerini raporları ile hükümete sundu. İHD bu süreçte Halkların Hakları Çalıştay'ını gerçekleştirerek Türkiye'nin demokrasi ve insan hakları sorununun en önemli halkası olan Kürt sorununun çözümüne dair öneriler geliştirdi. Bu süreçte merkezi ve yerel izleme komisyonu oluşturdu ve süreçte yaşanan olumsuzlukları raporlaştırarak kamuoyu ile paylaştı. Barış ve çözüm sürecinin ilerleyebilmesi açısından hükümet tarafından açıklanan demokrasi paketinin beklentilerin altında kalması süreci tıkanma ile yüz yüze bıraktı. TBMM'de oluşturulan Çözüm Komisyonunun tarafların diyalogla sorunu çözme önerisi dışında köklü çözümler önermemesi siyasal iktidarın çözüm sürecini tek taraflı olarak kontrol altında tutma

isteğinde olduğunu bir kez daha gösterdi.

Barış ve Çözüm Sürecinin toplumsal barışı sağlayabilmesi ve adaletli bir barış inşa edebilmesi için mutlaka Hakikat ve Adalet Komisyonu kurulması gerektiğini bir kez daha belirtmek isteriz. Bu sürecin hukuksal bir zemine oturtulması ve diyalogdan müzakereye geçmesi sorunun çözümüne önemli katkılar sunacaktır. İnişli çıkışlı bir seyir izleyen diyalog ve çözüm sürecinde geline aşamada yaşanan tıkanıklıklara karşı 18 Ocak 2013 tarihinden bu yana doğrudan çatışma/savaş nedeniyle hiç kimsenin ölmemesi toplumun barış umudunu güçlendirmektedir.

2013 yılında, zorunlu göç mağdurları bu tabloda daha trajik bir manzara oluşturmaktadır. Zorunlu göç mağdurları ağır bir ayrımcılıkla karşı karşıya bulunuyor. Bunun yanı sıra dil, kültür, yaşam biçimi farklılıkları nedeni ile yaşadıkları uyum problemlerine eklenen işsizlik ve yoksulluk linç girişimlerine maruz kalmaları, on yıllardır giderilememiş ve önlem alınmamış hayati bir sorun olma özelliğini korumaktadır..

LGBTT bireylerinin hak gaspları

Cinsel yönelimleri farklı olanlar ağır ihlal mağdurları arasında bulunmaktadır. Bu gruplara yönelik uygulamalardaki ayrımcı tutum, translara yönelik nefret cinayetleri, bu kesimlerin yaşam hakkı dahil her türlü hak ve özgürlüklerini tehlikeye atmaktadır. Hükümetin son olarak, demokratikleşme adı altında yapmış olduğu paketin LGBTT bireyleri hakkında tek bir kelimenin geçmemesi insan hakları açısından kabul edilebilir bir durum değildir.

Hapishaneler hak gaspı mekânları

Hapishaneler hala kanayan yara olmaya devam ediyor. 2013 yılında hapishanelerdeki ihlallere baktığımızda baskı, işkence ve keyfi uygulamaların devam ettiği ve ileri bir düzenleme sürecine girilmediği görülmektedir. F tipi tecrit uygulaması başlı başına bir işkence olmaya devam etmektedir, mahpusların hakları gasp ediliyor ve baskıya maruz bırakılıyorlar.

Hapishanelerde yaşanan en önemli sorunlar arasında başta tecrit olmak üzere işkence ve kötü muamelenin devam etmesi ve hasta mahpusların serbest bırakılmaması gelmektedir. Hasta mahpusların bırakılması konusunda hükümetin isteksiz ve gevşek davranması sonucu ölümcül hasta mahpusların yaşam hakkı yıl boyunca ciddi bir şekilde ihlal edilmeye devam etti. İHD verilerine göre 2013 yılında 162'si ölüm sınırında olmak üzere ağır hastalıkları olan 544 mahpus cezaevlerinde tedavi edilmeyi beklemektedir. Hapishanelerde 141 bin 161 mahpus bulunmaktadır. 2013 yılı başındaki kimi düzenlemeler sonucu 15 Nisan 2013 tarihinde 129.506 olan mahpus sayısının sadece yedi ay içinde yaklaşık 12 bin artması son derece dikkate çekicidir. Bu rakam AKP iktidara geldiğinde 59 bin 429 idi.

Hak ihlalleri çocuk dinlemiyor

Çocuklar, 2013 yılında da hakları ve özgürlükleri ihlal edilerek gözaltına alındılar, özellikle Kürt illerinde birçok çocuk protesto gösterilerine katıldığı gerekçesiyle, eğitim ve yaşam hakkı ihlal edilerek hapishanede tutulmaya devam edildi. Çocuklar adaletsiz bir biçimde

yargılandılar, tutuklandılar ve ağır cezalara çarptırıldılar. Pozantı hapishanesinde siyasi nedenlerle tutulan Kürt çocuklarının, devlet yetkililerinin bilgisi dâhilinde başka mahpus çocuklar tarafından tecavüz ve tacize uğramaları, yanı sıra işkence uygulamaları 2013 yılında da devam etti. Sincan hapishanesinde 12 Kürt siyasi tutuklu çocuğa işkence yapıldı, dördü İstanbul Maltepe çocuk ve gençlik hapishanesine, beşi de İzmir Şakran hapishanesine sürgün edildi. Hapishanelerdeki çocuk mahpusların sayısı ise 2001 'dir.

2013 yılında toplumsal olaylarda işkence ve kötü muamelenin en üst düzeyde uygulanışına tanıklık ettik. Ulaştığımız veriler, işkence vakalarında bir önceki yıllara göre, özellikle toplumsal gösterilerde, % 200'lere varan artışın olduğunu göstermektedir. Toplantı ve gösteri haklarını kullanan kişilere karşı polis araçlarında, tenha yerlerde ve gözaltına alınma işlemleri sırasında polis işkencesine maruz kalması, ayrıca, polislerin teşvikiyle sivil faşist gruplar tarafından saldırı ve linç girişimlerinin gerçekleştirilmesi, işkencenin karakollardan sokağa taşığının göstergesidir.

2013 yılında içişleri bakanlığının otoriter ve keyfi tutumu nedeniyle örgütlenme özgürlüğünü kullanan siyasi parti, sivil toplum örgütü ve muhalif kurumlarının çok sayıdaki etkinliklerine polis tarafından keyfi tutum ile müdahale edildi, müdahale esnasında polis bir çok kişiyi yaraladı ve darp ederek gözaltına aldı. 2013 yılı toplumsal gösterilere en çok müdahale edilen yıl olarak raporumuzun istatistiklerinde birinci sırada yerini aldı.

Polisin PVSK'dan (Polis Vazife ve Salahiyetleri Kanunu) aldığı kâğıt üzerinde yasal, ancak uluslararası sözleşme ve standartlara aykırı olan kuvvet kullanma hakkı, onu aşırı ve orantısız güç kullanmaya yönelmiş, polis 'öldürme kastıyla' ateş açabilecek bir güç konumuna dönüşmüştür. Polisin sokak ortasında insanlara uygulamış olduğu işkencenin hükümet ve başbakan tarafından cesaretlendirilmesi, yargı tarafından gerekli soruşturmanın yapılmaması, polisin şiddete daha fazla başvurmasında etkili olmuştur.

Kadına yönelik şiddet durmadı

2013 yılında, kadına yönelik şiddetin sistematik şekilde devam etmesi ve artış göstermesinin temel nedeni kadının gerek toplum, gerekse devletin ataerkil yapısı karşısında korunmasız olmasıdır. Türkiye'de kadın cinayetlerinin büyük bir kısmı "namus" adına işlenmektedir. Namus üzerinden temellenen söylemlerle, kadınlar şiddete maruz kalmakta ve bunu "olağan" gören erkek egemen zihniyet hükmünü sürdürmektedir. Bunun en temel nedeni ise, kadın bedeninin, namus üzerinden disipline edilip, kontrol edilmek istenmesidir. Devlet eliyle de bu anlayış güçlendirilmektedir. Özellikle kadın cinayetlerinin yargılama sürecinde kadının "namusu" önemli bir parametre olarak görülmüş, kadının namusuna, aile onuruna "aykırı" bir eylemde bulunduğu "tespit edildiği" takdirde, cinayeti işleyeninin cezasında "ağır tahrik" nedeniyle indirim uygulanmaktadır. Devletin ataerkil toplum normlarını yıkmak yerine bizzat taşıyıcı güç olmayı tercih etmesiyle birlikte kadın için gerekli olan toplumsal koruma kurumsallaştırılamamıştır. Yasal zeminde birtakım düzenlemeler yapılmış olmasına karşın bu değişikliklerin mevcut uygulamada bir karşılığı olmadığı görülmüştür. Yasal düzenlemelerin etkin bir şekilde uygulanması ve toplumsal duyarlılığın artması birbirini tamamlayan süreçler olarak bir araya geldiğinde bu alanda yol alınabileceği açıktır.

İfade özgürlüğü hâlâ saldırı altında

2013 yılında basın, düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlükleri yine ağır saldırılarla karşılaştı. Çok sayıda gazeteci gözaltına alındı ve darp edilerek çalışması engellendi. RTÜK tarafından birçok televizyon kanalı ağır para cezalarıyla cezalandırıldı.

2013 yılı düşünce ve ifade özgürlüğü alanında meydana gelen ihlaller, özellikle Gezi Parkı Protestoları sürecinde yaşananlar, düşünce ve ifade özgürlüğünün basın, örgütlenme, toplantı ve gösteri yapma özgürlükleri ile yakından ilişkili olduğunu ve birlikte değerlendirilmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Gezi Parkı Protestoları sürecinde siyasal iktidar tarafından medyanın oto sansür yapması istenmiş, halkın haber alma hakkı adına alanda görev yapan gazetecilere/muhabirlere baskı uygulanmış ve polis şiddetini tüm çıplaklığı ile yansıtmaları engellenmiştir. Bu çerçevede pek çok gazeteci polisin aşırı/ölçsüz/orantısız şiddetine maruz kalarak yaralanmış, tartaklanmış, dövülmüş, gözaltına alınmış ve görev yapmaları engellenmiştir. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin açıklamalarına göre bu tür uygulamalara maruz kalan basın çalışanı sayısı 100'e yakındır.

Bu yıl içinde de gazeteci, yazar, insan hakları savunucusu vb. çok sayıda kişiye davalar açılmış, dergi ve kitaplar toplatılmış, gazeteler kapatılmıştır. Hapisteki gazeteci sayısında önceki yıllara göre 2013 yılında bir azalma olmamıştır. Ancak bu konuda yapılan spekülasyon tartışmalar nedeniyle kesin bir rakam verebilmek zordur. Bununla beraber Türkiye'nin dünya çapında cezaevinde en çok gazetecinin olduğu ülkelerden biri olduğunu söyleyebiliriz.

Yasalar hak ihlallerinin araçları haline geldi

TCK 301. Madde her ne kadar 2008 yılında değiştirilmiş olsa da mevcut hukuk mevzuatında özgürlükler önünde tehdit yaratan ve birbiri yerine kullanılacak en az 13 madde daha (TCK 84, 125, 132, 134, 215, 216, 218, 285, 286, 288, 299, 305, 318. maddeler) bulunmaktadır. Bunlar dışında birçok yasada da ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı nitelikte hükümler vardır. Ancak, Terörle Mücadele Yasası üzerinde ayrıca durmak gerekir. Bu yasa sadece düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü açısından değil, aynı zamanda çocuk hakları, sanık hakları vb. birçok yönden de ciddi ihlallere kaynaklık etmektedir. Basın Yasası'nın özgür tartışma ortamı ve habercilik için demokratik eşige çekilmesi gerekliliğini ve tutuklu 35 gazetecinin derhal serbest bırakılması için gerekli düzenlemelerin yapılması çağrılarımızı yineliyoruz.

Kürt sorunu çözüm bekliyor

2013 yılında da, Kürtlere yönelik ayrımcılık ve baskı devam etti. Anadil hakkının kullanımını, Kürt dilinin kullanımını yasal güvenceye alan yaşamsal değişiklikler yapılmadı, konu hala siyasetin malzemesi olarak kullanılmaktadır. Kürt sorununun farklı boyutlarını siyasetin ve kamuoyunun gündemine taşıyanlar üzerinde bir baskı aracı niteliğindeki KCK yargılamalarında kayda değer bir ilerleme sağlanmazken uzun tutukluluk süreleri adeta bir cezalandırmaya dönüşmüştür. Olağanüstü hal kaldırılmış olmasına rağmen koruculuk sisteminin fiilen sürmektedir. İçişleri Bakanlığının açıklamalarına göre Eylül 2013 itibarıyla yeni alımlarla birlikte korucu sayısı 48 bin 130'a ulaşmıştır. Bu durum çatışmalı dönemde topraklarını terk etmek zorunda kalanların, köylerine geri dönüşleri, çalışma ve barınmaları için uygun koşullar hala yaratılamamıştır. 6 Aralık 2013 tarihinde Hakkari Yüksekova'da 2 kişinin güvenlik görevlileri tarafından infaz olarak nitelendirilebileceğimiz şekilde öldürülmesi, güvenlik görevlilerinin hastane ortamı dahil yaygın şiddet

uygulamaları son derece kaygı verici olup, mutlaka etkin bir şekilde soruşturulması gereken bir olaylardır.

Bütün bu çatışmalara ve yaşam kayıplarına rağmen silahların susması, demokratik ve insan haklarını esas alan bir anayasanın kabul edilmesi, TMY başta olmak üzere evrensel hukuk ilkelerine aykırı yasal düzenlemelerin kaldırılması taleplerimizi yineliyor, barış umudumuzu asla kaybetmeyeceğimizi ifade ediyoruz.

Faili meçhul cinayetler ile gözaltında kayıpların faillerinin yargılanması ve kayıpların akıbetlerinin belirlenmesine yönelik BM Kayıplar Sözleşmesi'nin imzalanması, BM Minnesota Protokolü'nün kabulü, bağımsız bir adalet ve hakikat komisyonu kurulması taleplerimiz devam etmektedir.

Toplu mezarlar karşısında, insanlığımızın, vicdanımızın bir sınavla karşı karşıya olduğunu, bu utanç ile yaşamayacağımızı, failerin bulunması ve yargı önünde hesap vermesi için insan hakları savunucuları olarak çalışacağımızı ifade etmek istiyoruz.

Ekonomi ve çalışma yaşamı

Küresel sermaye ile girilen ilişkiler ve dünya çapında yaşanan mali/ekonomik kriz 2013 yılında da çalışma hayatında emekçilerin haklarını ortadan kaldıran saldırılarla devam etmiştir. Krizin faturası emekçilere kesilirken emek maliyetlerini daha da aşağı çekmek için esnek ve güvencesiz çalışma, temel çalışma biçimi haline getirilmektedir. Neoliberal politikalar sonucu emekçilere esnek üretim ve performans gibi uygulamalarla acımasız çalışma koşulları dayatılmaktadır. Esnek çalışma modeli ile birlikte getirilen "bireysel sözleşme" modeli de modern köleliğin aldığı son biçimdir. işçi ve emekçilerin kazanılmış haklarını ortadan kaldıran S.S.G.S.S,yasası, torba yasalar,sendikalar yasası ve 4857 sayılı iş yasası ile iş cinayetlerini önleyeceği düşünülen, bazı maddeleri ertelenen 6331 sayılı işçi sağlığı ve iş güvenliği yasaasının meclisten geçirilmesi ve uygulanması işten atmaların ve iş cinayetlerinin önünü açmıştır. Sendikal haklarını kullandıkları için ve patronlarca uydurulan nedenlerle bu işten atmalar ve işçi kıyımı ülkenin dört bir yanında yaygınlaşmış, haksızlık ve hukuksuzluk almış başını gitmiş hak ve hukuk rafa kaldırılmıştır. Anayasal güvencesi olmasına rağmen, grev hakkı, siyasal iktidarın manevraları ile grev kısırlığı teşvik edilerek fiilen ortadan kaldırılmıştır.

Gayrimüslim halklara nefret devam etti

2013 yılında Hıristiyan halklar ve Yahudilere yönelik ırkçı nefret söylemi devam etti. Reform vaatlerine rağmen azınlık toplumlarının gasp edilmiş mülklerinin iadesinde göstermelik olmaktan öteye gitmeyen birkaç atıldı, sorun temelinden çözülmedi. Süryanilerin bin yıllık tarihe sahip Mor Gabriel Manastırı'nın arazisinin gaspı mahkeme kararıyla onaylandı. Ermeni ve Rum patrikhanelerinin hâlâ tüzel kişilikleri bulunmuyor. Medyada, internet ortamında Hıristiyan halklara ve Yahudilere yönelik nefret söylemi artarak devam etti. Samatya'da 2012'nin sonlarında başlayan yaşlı Ermeni kadınlara saldırılar 2013'ün başlarında da sürdü. Dövülerek ve bıçak darbeleri ile öldürülen Maritsa Küçük cinayetinin devam eden duruşmaları, cinayetin üzerindeki nefret suçu kuşkusunu ortadan kaldıramadı.

ÇAĞRIMIZ

Bizler; 2014 yılında yaşanan hak ihlallerinin 2013 yılında son bulması umudunu bir kez daha sizlerle paylaşırken, ayırım yapmaksızın herkese insanca bir yaşam temini konusunda yönetenlere sorumluluklarını bir kez daha hatırlatıyor, uyarıyor, toplumu insan hakları mücadelesine omuz vermeye çağırıyoruz.

2013 İHD MARMARA İNSAN HAKLARI İHLALLERİ BİLANÇOSU

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

	ÖLÜ	YARALI
--	-----	--------

YARGISIZ İNFAZ

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE, DUR İHTARINA UYMADIKLARI GEREKÇESİYLE GÜVENLİK GÜÇLERİ TARAFINDAN ÖLDÜRÜLEN, YARALANANLAR VE SİLAH KULLANMA YETKİSİNİN İHLALI	5 Ölü	2 Yaralı
ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİ TARAFINDAN ÖLDÜRÜLEN VE YARALANANLAR	-	113 Yaralı
Toplam	5 Ölü	115 Yaralı

“Bu istatistiklere Taksim Gezi olaylarında polisin gaz fişegi ile yaralananlar dahildir.”

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE, CEZAEVLERİNDE ÖLÜMLER	6 Ölü	2 Yaralı
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE, GÖZALTINDA ÖLÜMLER	-	-

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE FAİLİ MEÇHUL SALDIRILAR

ERKEK	7 Ölü	9 Yaralı
KADIN	4 Ölü	6 Yaralı
ÇOCUK	1 Ölü	1 Yaralı
TOPLAM	12 Ölü	16 Yaralı

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE RESMİ HATA VE İHMAL

RESMİ HATA VE İHMAL SONUCU ÖLEN VE YARALANANLAR	8 Ölü	2 Yaralı
POLİS VE ASKER İNTİHARLARI / İNTİHAR TEŞEBBÜSLERİ	26 Ölü	1 Yaralı
TOPLAM	34 Ölü	3 Yaralı

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE SALDIRIYA UĞRAYANLAR		
SIYASI PARTİ, SENDİKA VE DERNEK YÖNETİCİSİ / ÜYESİ	-	8 Yaralı
GAZETECİ	-	2 Yaralı
ÖĞRETMEN / ÖĞRETİM ÜYESİ	-	2 Yaralı
ÖĞRENCİ	1 Ölü	16 Yaralı
YEREL YÖNETİCİ	-	7 Yaralı
İŞÇİ	-	8 Yaralı
DIĞER	4 Ölü	7 Yaralı
TOPLAM	5 Ölü	50 Yaralı
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE SİLAHLI ÇATIŞMALAR		
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	-	3 Yaralı
SİLAHLI MILİTAN	-	3 Yaralı
TOPLAM	-	6 Yaralı

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE MUHALİF ÖRGÜT SALDIRILARI SONUCU ÖLÜM ve YARALANMALAR	-	12 Yaralı
---	---	-----------

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE MAYIN VE SAHİPSİZ BOMBA PATLAMASI SONUCU ÖLEN ve YARALANAN SİVİLLER

ERKEK	3 Ölü	1 Yaralı
KADIN	1 Ölü	-
ÇOCUK	-	1 Yaralı
TOPLAM	4 Ölü	2 Yaralı

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE KUŞKULU ÖLÜMLER

ERKEK	3 Ölü	12 Yaralı
KADIN	2 Ölü	8 Yaralı
TOPLAM	5 Ölü	20 Yaralı

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE NAMUS / KADIN CİNAYETLERİ

ERKEK	4 Ölü	2 Yaralı
KADIN	82 Ölü	6 Yaralı
ÇOCUK	1 Ölü	1 Yaralı
TOPLAM	87 Ölü	9 Yaralı

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE KADINLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER

KADIN İNTİHARLARI	4 Ölü	18 İntihar Teşebbüsü
EV İÇİ ŞİDDETE UĞRAYAN KADINLAR	18 Ölü	18 Kadın Yaralama Ve Şiddete Maruz Kaldı. 41 Kadın Tecavüze Uğradı
TOPLUMSAL ALANDA KADINA YÖNELİK ŞİDDET, TECAVÜZ VE TACİZ	22 Ölü	29 Kadın Yaralama Ve Şiddete Maruz Kaldı 86 Kadın Kadın Cinsel Taciz Veya Tecavüze Uğradı

2013 Yılında Marmara Bölgesinde, 44 kadın erkekler tarafından aile içi ve toplumsal alanda öldürüldü, 47 kadın yaralandı, 127 kadın taciz veya tecavüze uğradı.

FUHUŞA ZORLANAN KADINLAR	48 Kadın Fuhuşa Zorlandı
--------------------------	--------------------------

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE ÇOCUKLARIN YAŞAM HAKLARINA YÖNELİK İHLALLER

ÇOCUK İNTİHARLARI	1 Ölü	-
EV İÇİ ŞİDDETE UĞRAYAN ÇOCUKLAR	-	4 Yaralı
TOPLUMSAL ALANDA ÇOCUĞA YÖNELİK ŞİDDET, TECAVÜZ VE TACİZ	-	6 Çocuk Şiddete Maruz Kaldı. 4 Çocuk Tecavüz veya Tacize Uğradı.
FUHUŞA ZORLANAN ÇOCUKLAR	2 Çocuk fuhuşa zorlandı.	

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE KİŞİ GÜVENLİĞİ VE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

GÖZALTINA ALINANLAR	1828 Kişi
TUTUKLANANLAR	168 Kişi
GÖZALTINA ALINAN SİĞİNMACI VE GÖÇMENLER	172 Kişi
TOPLAM	2168 Kişi
YAŞAMINI YITİREN SİĞİNMACI VE GÖÇMENLER	17 Ölü 2 Yaralı

¹ Bu bölümdeki gözaltı ve tutuklamalar, ifade, örgütlenme ve seyahat özgürlüğü kapsamında yaşanan ihlaller ile keyfi gözaltılar olarak değerlendirilmektedir.

2013 yılı içerisinde Marmara Bölgesi'nde 1828 kişi gözaltına alındı. (Gözaltına alınanlardan 172'si sığınmacı ve göçmendir.) "Gözaltına alınanlardan **168**'i tutuklandı. **33** göçmenin darp edilerek gözaltına alındığı iddia edildi. Gözaltına alınanlar, polis ve jandarma bölgelerinde 2 veya 3 gün arasında değişen sürelerle gözaltında tutuldular." Sığınmacı ve göçmenlerin büyük bölümü, vize alamama, iltica taleplerinin reddedilmesinden kaynaklı sınırdışı edilme, aile birleşiminin engellenmesi gibi konularda şikâyette bulunarak, gözaltında çok kötü yerlerde günlerce bekletildiklerini, hasta oldukları halde tedavilerinin yapılmadığını ve kötü muamele gördüklerini iddia ettiler.

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE İŞKENCE, KÖTÜ MUAMELE, ONUR KIRICI VE KÜÇÜK DÜŞÜRÜCÜ DAVRANIŞ VE CEZALANDIRMA

GÖZALTINDA İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE	167 Kişi
GÖZALTI YERLERİ DIŞINDA İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE	409 Kişi
CEZAEVLERİNDE İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE	155 Kişi
KOLLUK GÜÇLERİ TARAFINDAN TEHDİT EDİLENLER	12 Kişi
TOPLUMSAL GÖSTERİLERDE GÜVENLİK GÜÇLERİNİN MÜDAHALESİ SONUCU DÖVÜLEN VE YARALANANLAR	1166 Kişi
ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİ TARAFINDAN İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELEYE MARUZ KALANLAR	6 Kişi
OKULDA ŞİDDET	9 Kişi
TOPLAM	1924 Kişi

2013 yılında, Marmara Bölgesi'nde **1924** kişinin, işkençe ve kötü muameleye maruz kaldığı tespit edildi. Başvurucular; jop, kalas, tekme ve tokatla kaba dayak atılması, ölümle tehdit, tacizle tehdit, kolların zorla arkaya bükülerek kelepçelenmesi, yakınlarına haber verilmesinin engellenmesi, kalabalık bir grup içerisinde alınarak linç duygusu yaratarak dövülme, ajanlık teklifi, kutsal değerlerine ve aile fertlerine ağır hakaret ve küfür etme, takip edilme, gazlı suya maruz kalma, plastik mermi ile yaralama, karakollarda toplu polis gruplarınca darp edilme, gözün içine göz yaşartıcı sprey sıkılması, ring araçlarında ve hücrelerde darp edilme, zorunlu sevk esnasında çırılçıplak soyma ve onur kırıcı dayatmalarda bulunma gibi birçok işkençe türlerine maruz kaldıklarını beyan ettiler.

2013 yılında Marmara Bölgesinde bulunan cezaevlerinde baskılar ve keyfi uygulamalar devam etti. **155** mahpus işkençe ve kötü muameleye maruz kaldığını, **17** mahpus iletişim ve haberleşme hakkının engellendiğini, **77** mahpus tedavilerinin yapılmadığını ve tedavi haklarının keyfi gerekçelerle engellendiğini, **98** mahpus zorla sürgüne sevk edildiğini, **27** mahpus disiplin cezalarına maruz kaldığı, mahpusların derneğimize göndermiş olduğu

mektup ve fakslarla öğrenildi.

2013 yılında mahpuslar, şubelerimize mektup, faks ve bizzat yakınları ve avukatları aracılığıyla başvuruda bulundular. Başvurucular, cezaevine gelen yakınlarının maruz kaldığı baskılara dikkat çekerek, ayrıca kendi yaşadıkları ihlalleri de dile getirdiler. Tutuklular, bu ihlalleri; “iletişim zorluğu, haberleşme hakkı ihlali, dayak, aileleriyle yapılan telefon görüşmelerin keyfi olarak kesilmesi, küfür, görüşlerde keyfi zorluk çıkarma ve görüşü bitirme tehdidi, tecrit ve izolasyondan kaynaklı psikolojik sorunlar, cezaevi idaresinin keyfi tutumu, baskı, zorla sayım alma, disiplin cezalarının verilmesi, kültürel aktivitelere katılımın engellenmesi, gazete, kitap, dergilere yönelik ayrımcılık ve istenen kitapların, gazetelerin verilmemesi, yayınların engellenmesi, istenilen çamaşırların verilmemesi, sık sık idari ceza verilmesi, yeterli sağlık hizmeti verilmemesi, kadın mahpusların muayene olacağı sırada erkek görevlilerin muayene odasından dışarı çıkmaması, kelepçe çıkarılmadan muayene edilmeye çalışılması, ajanlık dayatmalarına maruz kalınması, ağır müebbetliklerin keyfi olarak havalandırmaya çıkarılmaması, zorla sürgün ve sevklerin yapılması” olarak belirtildi.

2013 yılında, Marmara Bölgesi’nde toplam **136** tutuklu cezaevlerinin genel koşullarından dolayı başvuruda bulundu.

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

Türkiye cezaevinde 36 gazeteci bulunuyor. “Gazetecileri Koruma Komitesi (CPJ) dünyada en çok gazetecilerin tutuklandığı ülkeler arasında Türkiye’nin ilk sıralarda yer aldığını açıklamıştı. Gazetecilere yönelik tutukluluk hali 2013 yılında da devam etti”

YASAKLANAN ETKİNLİKLER

1 İFTAR YEMEĞİ / 1 İMZA STANDI /
2 MITİNG / 2 AFİŞ / 238 TOPLANTI VE GÖSTERİ

TOPLATILAN, YASAKLANAN VE PARA CEZASI UYGULANAN YAYIN ORGANLARI	<p>3 DERGİ, 9 GAZETE TOPLATILDI VE PARA CEZASI UYGULANDI</p> <p>95 TV 298 UYARI 2 MİLYON 362 BİN TL PARA CEZASI ALDI</p> <p>13 RADYO 158 UYARI, 1887 TL PARA CEZASI ALDI</p> <p>1 BELGESEL YASAKLANDI</p> <p>2 REKLAM YAYINDAN KALDIRILDI</p> <p>1 SİYASİ PARTİYE AİT 10 FACEBOOK HESABI KAPATILDI</p> <p>2 KLİP YAYINLANMASI ENGELLENDİ</p> <p>43 KİTAP İÇERİĞİ GEREKÇE GÖSTERİLEREK TOPLATILDI</p> <p>98 SİNEMA FİLM İÇERİĞİ SANSÜRLENEREK YAYINLANDI</p>
BASKINA UĞRAYAN GAZETE VE YAYIN ORGANLARI	<p>1 DERGİ / 1 SİYASİ PARTİ / 1 HABER AJANSI / 1 GAZETE BASKINA UĞRADI</p> <p>29 GAZETE / TELEVİZYON / HABER AJANSI / CANLI YAYIN ARACI VE YAYIN ORGANI SALDIRIYA UĞRADI</p>
ENGELLENEN İNTERNET SİTELERİ	<p>2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE 13 WEB SİTESİ YASAKLANDI VEYA ENGELLENDİ</p>

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE AÇILAN SORUŞTURMALAR

2013 YILINDA AÇILAN SORUŞTURMA SAYISI 14 / KİŞİ SAYISI 25

2013 YILINDA AÇILAN DAVALAR	2013 YILINDA DEVAM EDEN DAVALAR	2013 YILINDA SONUÇLANAN DAVALAR
2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ 93 KİŞİYE 23 DAVA AÇILDI	2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ DEVAM EDEN DAVA SAYISI 40, YARGILANAN KİŞİ SAYISI 172	2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ 79 KİŞİNİN YARGILANDIĞI 15 DAVA SONUÇLANDI. 3 KİŞİ BERAAT ETTİ 76 KİŞİ 306 YIL 5 AY 8 GÜN HAPIS, 40 BİN 500 TL PARA CEZASI, 5 YIL DENETİMLİ SERBESTLİK CEZASI ALDI

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE TOPLANTI VE GÖSTERİ ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

MARMARA BÖLGESİNDE 2013 YILINDA GÜVENLİK GÜÇLERİ TARAFINDAN MÜDAHALE EDİLEN TOPLANTI VE GÖSTERİLER	(238) 196 YÜRÜYÜŞ, 22 BASIN AÇIKLAMASI ve GÖSTERİ, 8 OTURMA EYLEMİ, 2 OTURMA TOPLANTISI
MARMARA BÖLGESİNDE 2013 YILINDA AÇILAN SORUŞTURMALAR	2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ 142 KİŞİYE 6 SORUŞTURMA AÇILDI
MARMARA BÖLGESİNDE 2013 YILINDA AÇILAN DAVALAR	2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ 603 KİŞİYE 25 DAVA AÇILDI
MARMARA BÖLGESİNDE 2013 YILI ÖNCESİ AÇILAN VE DEVAM EDEN DAVALAR	2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ 817 KİŞİYE AÇILAN 29 DAVA DEVAM EDİYOR
MARMARA BÖLGESİNDE 2013 YILINDA SONUÇLANAN DAVALAR	2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE/ 42 KİŞİ BERAAT ETTİ, 7 DAVADA YARGILANAN 46 KİŞİYE 22 YIL 5 GÜN HAPİS CEZASI VERİLDİ

2013 YILINDA MARMARA BÖLGESİNDE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜNE YÖNELİK İHLALLER

BASKINA VEYA SALDIRIYA UĞRAYAN SİYASİ PARTİ, SENDİKA VE DERNEKLER	MARMARA BÖLGESİNDE 2013 YILINDA / 48 DERNEK, SİYASİ PARTİ, SENDİKA, SİYASİ PARTİ TEMSİLCİLİĞİ SALDIRIYA UĞRADI
KAPATILAN / KAPATILMAK İSTENEN SİYASİ PARTİLER VE DERNEKLER	-

2013 yılı, toplantı ve gösteri özgürlüğü açısından da ihlallerin ve kısıtlamaların olağan üstü bir şekilde yaşandığı bir dönem olmuştur. Kolluk güçlerinin, barışçıl gösterilerde basınçlı su plastik mermi, kimyasal silah/gösteri kontrol ajanları kullanarak aşırı/ölçsüz/orantısız güç ve şiddete başvurması önceki yıllara oranla büyük bir artış göstermiştir. İstanbul'da 1 Mayıs gösterilerine müdahaleyle ivme kazanan bu artış, Taksim Gezi Parkı Protestoları sırasında doruk noktasına varmıştır.

2013 yılında Marmara Bölgesinde bulunan şube ve temsilciliklerimize 1352 başvuru yapılmıştır.

2013 yılında Marmara Bölgesinde, Sendikalı oldukları için 5 polis memuru işten atıldı, 1009 memur ve işçi sürgün edildi, 38 işçi sendikalı olmak istediklerinden dolayı baskı gördü.

2013 yılında Marmara Bölgesinde, okul disiplin kurulları tarafından 138 öğrenci hakkında soruşturma açtı. 8öğrenci hakkında 6 dönem 7 ay bir hafta uzaklaştırma cezası verildi.

2013 yılında Marmara Bölgesinde, gerekli tedbirlerin alınmamasından dolayı, iş kazalarında 328 işçi yaşamını yitirdi, 9 işçi yaralandı.

2013 yılında Marmara Bölgesinde, 4 eğitim hakkı, 7 çevre hakkı, 13 barınma hakkı, 6 sağlık ihlali hakkı tespit edildi.

2013 yılında Marmara Bölgesinde, 32 kişi, etnik, siyasi, anadilini konuşmaktan ve cinsel kimliğinden dolayı nefret saldırılarına maruz kaldı.

2013 yılı içerisinde Marmara Bölgesine 13 kayıp başvurusu yapılmıştır.

2013 yılında derneğimize, boşanma, psikolojik sorunlarından dolayı, geçmiş davaları ve mağduriyetlerinden dolayı 40 başvuru yapıldı.

İHD Marmara Bölgesi tarafından oluşturduğu İnsan Hakları İnceleme ve Araştırma Komisyonlarının raporları, yerel ve ulusal basın ve yayın organlarında yer alan haberler, diğer sivil toplum örgütlerinin raporları ve resmi kurumların verilerinden derlenerek,
İHD MARMARA DOKÜMANTASYON BİRİMİ
Tarafından hazırlanmıştır.